

УДК 378.192.36.032.26

**ЗДІЙСНЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ
ТАЛАНОВИТОЮ МОЛОДДЮ**

Єфремов С.В.

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені П. Василенка*

Стаття присвячена здійсненню науково-дослідної роботи талановитою молоддю. Встановлено, що науково-дослідна робота здійснюється завдяки організаційним заходам які існують у учбовому процесі. Талановита молодь здійснює науково-дослідну роботу завдяки моральним стимулам.

Ключові слова: вплив, талановита, процес, молодь, існують.

**ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ
РАБОТЫ ОДАРЕННОЙ МОЛОДЕЖЬЮ**

Єфремов С.В.

Стаття посвящена осуществлению научно-исследовательской работы одаренной молодежью. Установлено, что научно-исследовательская работа осуществляется благодаря организационным мероприятиям которые существуют в учебном процессе. Одаренная молодежь осуществляет научно-исследовательскую работу благодаря моральным стимулам.

Ключевые слова: влияние, одаренная, процесс, молодежь, существовать.

FULFILLMENT OF SCIENTIFIC-RESEARCH WORK BY GIFTED YOUTH

Efremov S. V.

Article devotes to fulfillment of the scientific-research work by gifted youth. The scientific-research work is determined to be carried out thank to actions of organization which exist in educative process. Gifted youth carry out work by means of moral incentives.

Keywords: influence, gifted, process, youth, to exist.

Постановка проблеми. Для цілеспрямованого й оптимального управління процесуальною стороною пізнавальної діяльності студентів під час самостійної роботи, студенти роблять перші кроки у науковій творчості. Різновиди самостійної роботи студентів різноманітні: це може бути складання тез, бібліографічних карток, робота з книгою, читання наукової літератури, конспектування першоджерел та реферування. Однією з оптимальних форм самостійної роботи є виконання індивідуального завдання. Індивідуальне завдання розробляється з таким розрахунком, щоб навчаючий бачив важність по предмету вивчення.

Аналіз дослідження і публікації. Аналіз історико-педагогічної літератури переконливо доводить, що на початку 50-х років ХХ століття почали з'являтися узагальнюючі публікації, що певним чином розкривали аспекти проблеми науково-дослідної роботи студентів, а саме були зосереджені навколо питань: ролі методичного забезпечення в організації самостійної роботи студентів (Палеева К.М.); особливості формування навиків самостійної роботи при написанні курсових (Прошкина Л.І.); реферативної системи як чинника підвищення ефективності самостійної роботи студентів (Филонич В.С.); організації самостійної роботи студентів при вивченні іноземних мов (Морозова В.М.); проблеми організації самостійної роботи студентів у ВНЗ (Красікова Т.І.); управління студентської наукової роботи (Іванюк Г.Н.). *Мета статті* – здійснення науково-дослідної роботи талановитою молоддю.

Виклад основного матеріалу.

Мета усієї системи вищої освіти складається з підготовки фахівців, яким надасться можливість працювати в певних галузях господарства країни та регіону. Але майбутні студенти, приходячи в ВНЗ, переслідують й свої особистості цілі, з яких серйозно можливо розглядати лише дві : задовольнити потреби в отриманні освіти певного профілю та підвищуючи свої здатності на ринці труда. Для реалізації першої цілі ВНЗ повинен надати студентам можливість одержати глибокі знання по фундаментальним и спеціальним дисциплінам. Для реалізації другої мети ВНЗ повинен забезпечити виховання у своїх студентів таких якостей, які б підвищили цінність майбутнього фахівця на ринці труда як спеціаліста. Аналіз в цієї галузі показує, що найбільш оцінюється – здатність приймати рішення в нестандартних ситуаціях. А саме, генерування нових ідей (які не вживаються в літературі) та спроможність до вирішення нестандартних завдань повинно бути відмінною рисою спеціаліста з вищою освітою. А це означає, що у процесі навчання в ВНЗ студенти повинні не тільки засвоїти необхідний обсяг інформації з галузі фундаментальних та спеціальних дисциплін, але й навчитися мислити творчо. Значення науково-дослідної роботи студентів у спільної структурі їх підготовки займає важливе місце за декількома причинами. НДРС дозволяє студентам отримати додаткову інформацію та знання у галузі новітніх напрямів фундаментальних та прикладних досліджень, озброює різноманітними методами дослідження, дозволяє системно, глибоко й різнобічно осмислити сучасні соціально-економічні явища та процеси, навчає публічно презентувати результати наукових досліджень на конференціях и семінарах. Крім того, не слід забувати, що залучення студентів до науково-дослідної роботи має важливе виховне значення. Для системного рішення проблем організації НДРС потрібно виокремити три основних виду науково-дослідної діяльності, що реалізує різноманітні завдання, форми та методи її організації.

По-перше, що науково-дослідна робота, яку впроваджують у учбовий процес, основним завданням якої є активізація процесу навчання по принципу – чим більш ступень, тим більш самостійної

роботи. Зміст даного виду наукової роботи – вивчення літератури, підготовка рефератів, доповідей, курсових робіт та проектів.

По-друге, це наукові дослідження, які доповнюють учбовий процес. Тут основним завданням є вихід за рамки програми навчання, індивідуалізація процесу навчання, створення умов для забезпечення безперервності навчання у магістратурі або аспірантурі. Зміст наукової роботи на цьому етапі – олімпіади, конкурси, наукові конференції, семінари.

По-третє, це наукові дослідження, паралельні учбовому процесі. Основне завдання – наукова професіоналізація студентів під керівництвом висококваліфікованих викладачів та наукових співробітників, тобто спеціалізація, підготовка до конкретної галузі наукової діяльності, вибір наукового керівництва. Зміст роботи на цьому етапі – участь у планових наукових дослідженнях, які виконуються по держбюджетному та господарському домовленостям, грантам. [1, с. 67].

Таким чином, розвиток НДРС дає важливі науково-практичні результати та є в цей час пріоритетним напрямком розвитку учбового процесу та науки.

Важливу роль у роботі з науково-обдарованою студентською молоддю відіграє, на наш погляд, система заохочень. Кращі студенти повинні мати постійну і відчутну мотивацію щодо відмінного навчання, творчих наукових пошуків, досягнення високих пізнавальних результатів, які виходять за межі середнього студентського стандарту. Вважаємо, що існуючий так званий спектр матеріальних і моральних заохочень студентів потрібно суттєво розширити.

Серед організаційних заходів цілком слід передбачити:

а) рейтингову оцінку загального рівня студентів (кращі студенти курсу, факультету, конкурс на кращу студентську групу);

б) затвердження індивідуальних планів для студентів, що успішно займаються науковою роботою;

с) введення в навчальні плани спеціального дня наукової роботи за індивідуальним планом;

д) надання рекомендації стосовно користування бібліотеками м. Києва з оплатою проїзду і добових тощо.

Незважаючи на прагматизм сучасної студентської молоді, вважаємо, що в силі залишаються такі моральні стимули, як:

- подяки ректора університету, декана факультету, завідувачів кафедр, особисті урочисті зустрічі з ними кращих студентів;
- публікація наукової статті за результатами дослідження у збірнику студентських наукових праць;
- рекомендація стосовно впровадження результатів дослідження у практику педагогічної діяльності (з урахуванням запитів загальноосвітніх закладів, відділів освіти);
- участь у Всеукраїнських, Міжнародних конкурсах, конференціях тощо.

Система науково-дослідної роботи як складової професійної підготовки повинна бути спрямована на формування особистості фахівця, який використовує набуті у вищій школі уміння, а саме:

- а) проєктувальні (уміння планувати будь-який вид роботи);
- б) адаптаційні (уміння застосувати даний план у конкретних навчальних умовах); в) організаційні;
- г) мотиваційні;
- д) комунікативні;
- е) пізнавальні.

В університеті слід попрацювати і над реалізацією такого напрямку проєкту як Концепції наукової, науково-технічної та інноваційної політики в системі вищої освіти України, як включення керівництва студентською науковою роботою (а це також і методичне забезпечення гуртків, проблемних груп, олімпіадних та конкурсних завдань, робота зі студентами за індивідуальним планом тощо) у навчальне навантаження наукових і науково-педагогічних працівників. Практика підтверджує: лише спільними зусиллями, скоординованими діями можна забезпечити безперервність ланцюжка: здібний студент – активний студент – дослідник – обдарований магістрант – талановитий аспірант – видатний науковець. [2, с. 34].

Слід зазначити, що залучення талановитої молоді до науково-дослідної роботи вимагає деякі чинники, а саме:

- посилення напряму діяльності студентського самоврядування на виховання спрямованої, духовно-розвинутої і фізично-здорової осо-

бистості студента, на формування культурних цінностей, духовних потреб, корпоративних правил поведінки;

- створення умов для творчої самореалізації особистості, для проведення дозвілля студентів у позаучбовий час;

- розвиток системи стимулювання, соціальної підтримки талановитої студентської молоді: розробка Положення про іменних стипендіях Вченої Ради університету для аспірантів, уточнення Положення стосовно диплома з відмінністю, Присвоєння звання «Студент-дослідник»;

- активізування роботи служби по організації регулярних соціологічних досліджень по наступним розділам: соціальна захищеність обдарованих студентів, їх ціннісні установки и орієнтації, професійного самовизначення обдарованих студентів, їх політична та інформаційна культура, дозвілля, відношення до молодіжним проблемам, які дозволяють вивчати соціокультурні установки и ціннісні орієнтації молоді, її соціальне самопочуття, відношення до економічних та політичних реформам, дослідженню характеру взаємовідношення кураторів и студентів університету;

- використання постійної уваги розробці електронних інтегрованих курсів, проводити експертизу результатів експериментів, впровадження інновації;

- розробляти систему мір по посиленню взаємодії Координаційних рад, Науково-методичних рад та Учбово-методичних об'єднань з Головними радами Міносвіти України;

- ініціювання подальшого обміркування проблем формування особистісно-професійних якостей та компетенції випускників вузів на всеукраїнських нарадах, наукових конференціях, «круглих столах»;

- щорічно проводити університетський конкурс на кращий проєкт організації роботи з обдарованою молоддю на факультетах, кафедрах;

- розроблювання програмного модуля «Рейтинг студентів» в АИС «Університет», який містить банк даних по студентам, включаючи їх досягнення у різноманітних видах діяльності; [3, с. 50].

- формування колективу студентів-науковців, організованого у формі студентського наукового товариства, здатного розв'язувати окремі

завдання науково-практичного характеру, проводити колективну творчу роботу;

- співпраця та розвиток діяльності студентських науково-дослідних груп кафедр та Студентського наукового товариства ДДФА;

- активне залучення студентської молоді до здійснення наукових досліджень індивідуального та колективного характеру;

- організація роботи та сприяння участі талановитої студентської молоді у конференціях, олімпіадах, круглих столах та інших наукових заходах різного рівня;

- вивчення, узагальнення та впровадження кращого вітчизняного та зарубіжного досвіду організації студентської науково-дослідної роботи.

Залучення талановитої молоді у науково-дослідну роботу повинні досягатися завдяки:

- створенню районного банку даних про обдаровану молодь;

- сприяння розвитку матеріальної бази навчальних закладів з поглибленим і профільним вивченням окремих предметів;

- випробування і запровадження сучасних методик виявлення, навчання та виховання обдарованої молоді, надання їй соціально-педагогічної підтримки;

- забезпечення ефективної діяльності загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів з метою створення умов для розвитку особистості та вироблення самобутніх професійних якостей;

- проведення підготовки (перепідготовки) і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, які працюють з обдарованою молоддю;

- активне залучення обдарованої учнівської молоді до участі у шкільних, районних, обласних і Всеукраїнських олімпіадах, конкурсах, турнірах, фестивалях, до науково-дослідницької, експериментальної, творчої діяльності в гуртках, відділеннях і філіях Малої академії наук тощо;

- популяризація здобутків обдарованої молоді, кращого педагогічного досвіду роботи з нею;

- консолідація дій відділів райдержадміністрації: освіти, у справах сім'ї, молоді та спорту, культури і туризму в питаннях роботи з об-

дарованою молоддю, у визначенні альтернативних шляхів ефективної реалізації творчих здібностей обдарованої молоді;

- забезпечення стимулювання педагогів у запровадженні сучасних методик виявлення, навчання та виховання обдарованої молоді, розробці психолого-педагогічного супроводу;

- проведення районних заходів щодо відзначення і вшанування учнів-переможців районного, обласного, заключного етапів Всеукраїнських олімпіад з базових дисциплін, учнів – переможців конкурсу – захисту науково-дослідницьких робіт МАН України, вчителів, працівників установ освіти. [4, с. 27].

Виконання цих заходів дасть змогу:

- сприяти зусиллям відділів райдержадміністрації, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в роботі з обдарованою молоддю;

- консолідувати зусилля місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, навчальних закладів, установ та організацій у роботі з обдарованою молоддю;

- втілити дієвий механізм стимулювання обдарованої молоді, педагогічних працівників, які проводять роботу з нею.

Висновки

Таким чином, науково-дослідна робота студентів відіграє важливу роль у забезпеченні уміннями та навиками наукової діяльності студентів – майбутніх фахівців. Залучення обдарованої та талановитої молоді сприятиме виконанню плану науково-дослідної роботи студентів у вищому навчальному закладі України, де ця молодь є гарантом успіху у виконанні планів роботи ВНЗ.

Подальші дослідження передбачається провести в напрямку вивчення шляхів впровадження методики роботи з обдарованою молоддю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крушельницька О.В. Методологія і організація наукових досліджень студентів: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003 р. – 235 с.
2. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003 р. – 167 с.